

**N:o 32.**

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Mars 1871, kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om medgifvande af ersättningsfri tångtägt utanför kronoplanteringen Gamla Espet i Christianstads län.*

(I. A.)

Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion, N:o 72, har Herr *Sven Nilsson i Österslöv* föreslagit, att Riksdagen för sin del måtte medgifva, att tången utanför kronoplanteringen Gamla Espet vid Åhus finge uppsamlas och användas i enlighet med föreskrifterna i Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 19 November 1869, men utan erläggande af den i samma nådiga bref bestämda ersättning.

Af motionen bilagda handlingar inhemtas hufvudsakligen, hurusom flygsandsplanteringen Espet, om eganderätten till en del hvaraf, eller Gamla Espet, tvist redan år 1781 yppats, men först genom Hofrättens öfver Skåne och Blekinge dom den 26 Oktober 1860 slutligen afgjorts, bestode af två delar, kallade den ena Gamla Espet, om 244 tunnland, tillhörig Kronan, och den andra Nya Espet, om 503 tunnland 27,8 kappland, hvilket fält väl tillhörde Yngsjö byamän, men vore, enligt Kongl. Brevet den 21 Februari 1829, af Kronan till bevakning och förvaltning, under iakttagande af vissa vilkor och föreskrifter, öfvertaget; att genom Kongl. resolutionen den 11 Juli 1781 Yngsjö byamän berättigats att, emot en bestämd afgift och öfriga vilkor, nyttja och hösta två inom Gamla Espet belägna platser; att en emellan dessa byamän och åtskilliga innevånare i Åhus uppkommen rättegång, angående hemtning af tång vid Espet, afgjorts genom en den 6 April 1818 afslutad förening, enligt hvilken de sednare skulle få hemta tång, emot erläggande af en skilling banko för hvarje lass och iakttagande af åtskilliga andra vilkor; att, i anledning af väckt fråga om förbud emot all körsel af tång i Espet, Kongl. Maj:ts

*Bih. till Riksd. Prot. 1871. 4 Saml. 1 Afd. 20 Häft.*

Befallningshafvande i Christianstads län genom utslag den 24 Maj 1832 ansett anledning ej förefinnas till beviljande af det sökta förbudet emot det vida förmånligare användandet af hafstång för ortens innevånare, som egde rum medelst tångens begagnande till gödningsämne å deras jordar, och utan hvilket slags gödningsämne jordens afkastning blefve hämmad, hvarföre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande funnit sig icke böra inskränka afhemtningen af hafstång vid eller från Espet, men till förekommande af de olägenheter, som derigenom möjligen kunde uppstå, meddelat åtskilliga föreskrifter; att sedan Yngsjö byamän klagat deröfver att, ehuru enligt detta utslag endast de och innevånarne i Åhus, som hade jordar, vore berättigade hemta tång, sådant likväl af alla omkringliggande byar verkställdes, hvarföre förbud häremot yrkades, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag den 31 December 1862 väl förklarat sig anse Kronan, såsom egare till Gamla Espet, så till mark som strand, hafva bättre rätt till tången, och någon annan, utan särskildt behörigt tillstånd, icke vara dertill berättigad; men då mera tång der kunde samlas än för Kronans dåvarande behof erfordrades, samt innevånarne i Åhus socken, särdeles de i Åhus by, vore i behof af detta gödningsämne, funnit sig för dåvarande icke böra meddela direkt förbud för socknens innevånare mot tånghemtning å Gamla Espets strand, utan, för vinnande af ordning och till förekommande af tvister emellan de tånghemtande, aktat skäligt att, såsom vilkor för tillståndet, stadga åtskilliga föreskrifter, deribland, att, som Yngsjö åboer hade förbindelse att å flygsandsplanteringen årligen upplägga 150 lass tång, annan tånghemtning icke finge ske förr, än detta behof blifvit fylldt eller bevisligen kunde fyllas, hvaremot, med iakttagande häraf, hvar och en tånghemtare i öfrigt skulle vara berättigad afhemta tång till det behof, som vidare vore närmare omförmäldt; att Åhus-åboarne hos Kongl. Kammar-kollegium öfverklagat detta utslag och yrkat, att de måtte vid deras urgamla häfdvunna rätt till tånghemtning varda bibehållna, under förklarande, att de, om detta icke på andra vilkor kunde medgifvas, vore nödsakade att, till betryggande af byns framtida bestånd, erbjuda sig att öfvertaga skyldigheten att samla och uppköra 150 lass tång i planteringen emot enskild, uteslutande rättighet till höhöstnaden derstädes och till tånghemtning från stranden; att Kongl. Kammar-kollegium, efter det dess Advokatfiskals-embete öfverklagat både 1832 och 1862 årens ofvan berörda utslag, genom utslag den 20 November 1865 förklarat sig icke finna skäl hafva förekommit till ogillande af dessa Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes två utslag, hvarigenom direkt förbud för tångs afhemtande från Gamla Espet förklarats icke för det dåvarande böra för någon bland hemmansegarne inom församlingen stadgas; hvarjemte Kongl. Kammar-kollegium föreskrifvit, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som det tillhörde att vidtaga erforderliga åtgärder i afseende på dispositionen af den uti Kongl. Brevet den 11 Juli 1781 omförmälda gräsbärande mark inom planteringen, borde jemväl taga i öfvervägande och till Kollegium inkomma med yttrande och förslag, huruvida icke, till följd af förhållanden, inträffade efter det 1832 och 1862 års utslag meddelades, det måtte, beträffande tångtågten vid planterings stränder, kunna på sådant sätt ordnas, att deraf någon fördel äfven Kronan bereddes; att, i följd af i sistnämnda

föreskrift i berörda utslag, hvilket icke blifvit af någon öfverklagadt, utan vunnit laga kraft, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uti skrifvelse af den 23 Juni 1866 till Kammarkollegium föreslagit en afgift af 10 öre för hvarje lass tång, jemte åtskilliga föreskrifter, men att Kollegium, jemlikt stadgandet i § 3 af den under tiden utkomna Kongl. Förordningen om skogarne i riket af den 29 Juni 1866, till Skogs-styrelsens pröfning öfverlemnadt nämnda skrifvelse; att, då med anledning af stadgandet i § 36 i nyssberörda Kongl. Förordning försäljning af tången vid stranden af Gamla Espet ansågs ej kunna ske annorlunda än genom offentlig auktion, Skogs-styrelsen under den 10 Februari 1868 anmodat Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att om sådan försäljning gå i författning; samt att, sedan en sådan auktion blifvit af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utlyst till den 28 September 1868, Kyrkoherden J. Lovén och ofvanbemälda innevånare i Åhus by med anledning häraf hos Kongl. Maj:t på anförda skäl i underdånighet anhållit, att Åhus byamän måtte hädanefter såsom förut få oqvaldt arbeta på uppbergandet af den tång, som drefs mot den Kronan tillhöriga stranden, samt att Kongl. Maj:t tacktes återställa tångtågsfrågan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Dess Befallningshafvandes utslag den 24 Maj 1832; och att Kongl. Maj:t, enligt nådigt Bref den 19 November 1869, funnit godt i nåder dels medgifva jordinnehafvare i Åhus socken, med företrädesrätt för dem i Åhus by, att tills vidare för deras eget behof få från stränderna vid Gamla Espet insamla den tång, som dit drefves och icke vore för flygsandsplanteringen och dervarande boställslägenhet erforderlig, dock mot erläggande för hvarje lass af en afgift af 10 öre, dels äfven bemyndiga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet att, efter det den myndighet, som öfver planteringen hade högsta inseendet, lemnats tillfälle att sig i ämnet yttra, till vederbörandes efterrättelse utfärda de ordningsreglor, som kunde finnas erforderliga.

Då tångtågten utanför nämnda kronoplantering således nyligen blifvit reglerad på sätt Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, funnit lämpligt, och då ifrågavarande afgift synes Utskottet utgöra ett från de till tångafhemtning berättigade jordinnehafvarne utgående särdeles billigt bidrag till aflöning åt den personal, som under alla förhållanden torde erfordras för att öfvervaka ordningen vid tångafhemtningen och tillse att Kronans planteringar dervid ej skadas, och då motionären icke ådagalagt något förhållande, på grund hvaraf antagas må att, derest vederbörande befriades från erläggande af ifrågavarande afgift, någon minskning deraf skulle föranledas i Statens utgifter, vare sig genom inskränkning i antalet af bevaknings-personalen, nedsättning i dess nuvarande aflöning, eller annorledes, hemställer Utskottet,

att motionärens framställning i ämnet icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 16 Mars 1871.

På Stats-Utskottets vägnar:

**Arvid Fr:son Posse.**

---

## Reservation:

af Herr *Ola Bosson Olsson*: »Af uti Utskottet tillgängliga handlingar har jag inhämtat, att tången, som från Östersjön drifves mot stranden af kronoplanteringen Gamla Espet vid Åhus, måste uppsamlas under vintertiden; att innevånarne i Åhus och Yngsjö byar för sina behof utan afgift fått uppsamla den till år 1868; att Konungens Befallningshafvande den 28 September nämnda år låtit på auktion försälja rätten till tångtågten från den 1 Oktober 1868 till den 1 Maj 1869; att den, utstakad i 46 lotter, då inropades af 35 personer för 17 R:dr, hvilket bud vid förnyadt utrop af samtliga lotterna höjdes af kyrkoherden i Åhus till 21 R:dr; att vid på samma sätt förrättad auktion den 27 September 1869 på tångtågten under vintrarne 1869—1871 derför bjudits för de särskilda lotterna af 17 personer 22 R:dr 75 öre årligen, hvilket, då lotterna utropades tillsammans, höjdes af samme kyrkoherde till 50 R:dr för båda åren; och att på ansökan af Kyrkoherden Lovén samt åtskilliga andra innevånare i Åhus by Kongl. Maj:t i nådigt Bref den 19 December 1869 dels medgifvit jordinnehafvare i Åhus socken med företrädesrätt för dem i Åhus by, att för deras eget behof från stränderna vid Gamla Espet insamla den tång, som dit drifves och icke är för flygsandsplanteringen och dervarande boställslägenhet erforderlig, dock mot erläggande för hvarje lass af en afgift af 10 öre; dels äfven bemyndigat Konungens Befallningshafvande i länet att till vederöörandes efterrättelse utfästa de ordningsreglor, som kunna finnas erforderliga.

Då Kronan, som först år 1868 sökt att få någon inkomst af denna tångtägt, icke, oaktadt alla möjliga auktionsförsök, kunnat få denna inkomst högre än 25 R:dr för något år; då innevånarne i Åhus socken, med företrädesrätt för dem i Åhus by, för närvarande fått sig medgifven rätt att emot 10 öre för hvarje lass insamla och gagna den tång, som ej erfordras för Kronans eget behof; då denna afgift säkerligen icke kan inbringa statsverket inkomst, som motsvarar det besvär och de kostnader, som måste uppstå genom tillsynen och kontrollen vid tångens afhemtning, uppbörd och redovisning af betalningen samt hela raden af granskningar, till och med Statsrevisionens, öfver denna inkomsts behöriga redovisande och användande; så har det för mitt omdöme blifvit klart, att Staten, genom så minutiös hushållning med så små rättigheter, tillskynadar sig förlust utan att bereda någon motsvarande hvarken allmän eller enskild fördel, och derföre har jag ansett Utskottet böra tillstyrka bifall till motionen.»

Häruti instämde Herr *Sven Nilsson* i Efveröd